

Bölüm

8

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

Ebru ERSOY¹

Bireysel emeklilik sistemi (BES) birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı durumundadır. Sosyal devlet niteliği taşıyan her ülke, vatandaşına en yüksek refahı sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirme çabası içindedir. Türkiye’de sosyal güvenlik bakımından ülke vatandaşı olsun ya da olmasın bu topraklarda yaşayan herkesi sosyal güvenlik kapsamına alacak hukuki düzenlemeler yapılırsa da sağlanan imkanlar bireylerin gelecek kaygılarını sona erdirememektedir. Özellikle yaşlılık döneminde yaşanabilecek riskler bakımından hissedilen bu kaygıların azaltılması için 2001 tarihli 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile bireylerin bireysel emeklilik sistemine dahil olmaları mümkün olmuştur. 2003 yılında imzalanan ilk sözleşme ile bireysel emeklilik sistemi fiilen faaliyete başlamıştır. Kanun yürürlüğe girdiğinde bireysel emeklilik sistemine dahil olmak kişinin kendi tercihi bırakılmışken 2017 yılında otomatik katılım ile kamuda ya da özel sektörde çalışan herkesin bireysel emeklilik sistemine dahil olması sağlanmak istenmiştir. Kişilerin bireysel emeklilik sisteminden çıkmamalarını sağlamak, sistemi cazip hale getirmek için de belli oranda devlet katkısı öngörülmüştür.

Bireysel emeklilik kişilerin yaşlılıklarında daha yüksek refah seviyesinde yaşamlarını sürdürmeleri amacıyla kurulmuştur. Özellikle ek gelir düşüncesi bireysel emekliliği cazip kılmaktadır. Ülkemizde sosyal güvenlik reformu kapsamında sosyal güvenlik uygulamalarının tamamlayıcısı olarak öngörülen bireysel emeklilik sistemine geçilmesi ile hem sosyal güvenlik bakımından finans kaynağı sağlanmış hem de emeklilikte bireylere ek gelir imkanı oluşturulmuştur.

¹ Öğr.Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ebrupolat@ohu.edu.tr

BES'in daha etkin olabilmesi için:

- Katılımcıların her konuda doğru ve net bilgiye ulaşması sağlanmalıdır.
- BES katılımcılarının sistemde daha uzun süre kalmasını sağlayacak tedbirler benimsenerek kapsamı genişletilmelidir.
- BES'in her vatandaşın bildiği, duyduğu bir sistem olması sağlanmalı ve yeterli tanıtımı yapılmalıdır.
- Hedef kitleye düşük gelir seviyesinde olan nüfusun dahil edilebilmesi sağlanmalıdır.
- Alınan kararlar ve yürürlüğe giren kanunlarda yaşanan sürekli değişimler daha aza indirgenmelidir.

KAYNAKLAR

1. AVCI, E., (2011), Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi ve Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Etkinliği, İstanbul: Beta Yayınları.
2. APAK S.; TAŞÇIYAN K.H. (2010); Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Gelişimi Ekonomi Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, 121-129 pdf.
3. AKPINAR Ö.; ONAĞ A.; ÇELİKDEMİR N. (2018); Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Gelişiminde Devlet Katkısının Rolü, Yerelden Globale Stratejik Araştırmalar 1, pdf.
4. BACAK, B. (2005), Sosyal Güvenlik Yönüyle Bireysel Emeklilik, İktisat Fakültesi Mecmuası, 159-171.
5. İNNECİ, A. (2013), Bireysel Emeklilik Sisteminde Yapılan Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:22, Sayı:1, 105-120.
6. İŞSEVEROĞLU, G., ve HATUNOĞLU, Z. (2012), Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Makro Ekonomik Dinamiklere Etkisi Kapsamında SWOT Analizi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 155-174.
7. SEYFULLAHOĞULLARI Ç.A.;DEMİRHAN B. (2016), Bireysel Emeklilik Sisteminin Katkıları Açısından Vergi Avantajı İle Devlet Katkısının Karşılaştırılması, *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *The Journal of Marmara Social Research*.
8. SEYFULLAHOĞULLARI Ç.A.; ÖZPEK H.B.; DEMİRHAN B. (2017), Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılımın Sisteme Katkıları Açısından Değerlendirilmesi *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:8, Sayı: 14, 105-131.
9. ŞENER, O. AKIN F. (2010). Özel Emeklilik Fonları ve Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Giriş Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 291-312.
10. TAŞÇI F. (2013). Avrupa Birliği Sosyal Güvenlik Sistemi ve Türkiye: Harcamalar Üzerinden Karşılaştırma, *Kamu-İş Dergisi*, Cilt:13, Sayı: 1, 59-101.
11. TOPALHAN, T. (2010), Türkiye'de Altıncı Yılında Bireysel Emeklilik Sistemi ve Uygulama Sonuçları, *Kamu-İş*, 165-210.

12. TOPALHAN, T. (2010), Türkiye'de Altıncı Yılında Bireysel Emeklilik Sistemi ve Uygulama Sonuçları, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F, Kamu-İş; C:11, S:2. <http://www.kamu-is.org.tr/pdf/1127.pdf>.
13. <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/emeklilik-sirketlerine-erisim/> 21.10.2020
14. https://www.egm.org.tr/Sites/1/upload/files/DevletKatkisiRehberi_012019-917.pdf 12.10.2020
15. <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-sayisi/> 21.10.2020
16. <http://www.egm.org.tr/OtomatikKatilim/pdf>. 21.10.2020